# PORECLE ŞI SUPRANUME DE FEMEI ÎN JUDEŢUL IAŞI

DE

ION NUŢĂ

Încă din 1896, A. Candrea [1], discutînd despre porecle, făcea deosebire între acestea şi supranume. Primele priveau direct „năravul sau defectul cuiva", iar supranumele nu era decît porecla „repetată şi de alţii la adresa aceleiaşi persoane" (p. 8).

Poreclele, cunoscute încă din antichitate, sînt cuvintele care se atribuie oamenilor pentru a viza o particularitate a lor, iniţial o calitate, prin care persoanele pot fi identificate într-un cerc destul de limitat însă. Pe lîngă rolul lor antroponimic, de identificare sau deosebire între persoane, poreclele au un puternic conţinut afectiv, o nuanţă ironică. Ele apar spontan, se aplică unui singur individ şi, dacă nu-şi lărgesc sfera, dispar repede.

Spre deosebire de porecle, supranumele au un pronunţat caracter antroponimic. Ele nu au conţinut afectiv, sau dacă l-au avut, acesta a dispărut treptat. Porecla a trecut în supranume, şi acesta, stabilizat, „nu se fixează la un singur individ, ci tinde să treacă la descendenţii acestuia, să devină ereditar, colectiv" [2].

Supranumele apar deci „dintr-o necesitate socială şi antroponimică, de a identifica mai uşor o persoană, în sistemul numelor de persoană" [3].

Iată de ce credem, că nu se poate vorbi de o identitate între poreclă şi supranume şi, de aceea, ideea lui Şt. Paşca, admisă astăzi în special de cercetătorii clujeni, ni se pare cea mai plauzibilă: „Necesitatea utilizării termenului „supranume" e dictată de împrejurarea că acesta are o funcţiune exclusiv antroponimică, pe cînd porecla indică o funcţiune semantică. Porecla se dă ca o batjocură unui individ, incidental, supranumele, născut din porecle şi calificative, sînt legate indisolubil de numele indivizilor, devenind chiar ereditare" [4].

Supranumele au fost la origine, în cele mai multe cazuri, porecle, şi în funcţie de loc, obiceiuri şi temperamentul oamenilor poreclele au devenit supranume în proporţii variabile.

---

[1] Aureliu Candrea, *Poreclele la români*, Bucureşti, 1896.

[2] A. Dauzat, *Les nommes de personnes*, Paris, 1925, p. 166—167.

[3] Aurelia Stan, *Porecle şi supranume din Valea Bistriţei*, LR, VI, 1957, nr. 5, p. 43.

[4] Ştefan Paşca, *Nume de persoane şi nume de animale în Ţara Oltului*, Bucureşti, 1936, p. 44.

*An. lingv. ist. lit., T. 20, 195—204, Iaşi, 1969.*

**BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei**

**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)**

În articolul de față nu vom semnala deosebirile dintre ele, ci ne propunem să discutăm mai ales mecanismul lor de formare.

În cursul unor anchete întreprinse cu un chestionar special în 60 de localități din județul Iași [5], am înregistrat un bogat material antroponimic, prezentînd aici o parte din el, poreclele și supranume individuale date femeilor.

S-a afirmat că numărul de porecle și supranume întîlnit la femei este destul de mic și aceasta datorită faptului că „pentru identificarea lor, se folosește numele, prenumele sau porecla soțului ori a părinților" [6]. Afirmația este inexactă și nu prezintă garanție datorită faptului că aceste concluzii generale se bazează exclusiv pe materialul obținut dintr-o singură localitate. Realitatea arată contrariul, și materialul înregistrat de noi — peste 1 800 de porecle și supranume, deci, în medie, 30 pentru fiecare localitate — este un punct de sprijin. Este adevărat însă că multe din ele sînt formate prin derivare de la prenume, poreclele și supranume masculine, sau de la substantive și adjective cu ajutorul sufixelor augumentative și diminutivale, dar ele au rol antroponimic, sînt proprii persoanei cărcia i se dau.

Materialul cules va fi discutat în primul rînd din punct de vedere semantic, și apoi se va insista în special, asupra formării poreclelor și supranumelor feminine.

*

Prin originea lor semantică poreclele și supranumele se pot grupa în categorii care provin de la:

1. defecte sau particularități fizice;
2. particularități psihice, năravuri, obiceiuri, deprinderi;
3. nume de animale și plante;
4. cuvinte care indică o îndeletnicire;
5. felul de a vorbi al oamenilor;
6. asemănări cu alte persoane.

La fiecare dintre exemple, vom da în ghilimele explicațiile informatorilor, iar cînd ele sînt insuficiente, le vom însoți de comentariile noastre.

---

[5] A = Andrieșeni (comună); Bș = Bals (sat, com. Tg. Frumos); Br = Bîrnova (comună); Bh = Bohotin (sat, com. Răducăneni); Bo = Borosești (sat com. Scînteia); Bd = Budești (sat, com. Mogoșești); Bu = Buhalnița (sat, com. Cepleniță); B = Bulbucani (sat, com. Gropnița); Cp = Cepleniță (comună); Ch = Chiperești (sat, comuna Țuțora); C = Ciurchi (oraș Iași); Ci = Ciurca (comună); CC = Coarnele Caprei (comună); CM = Coasta Măgurii (sat, com. Tg. Frumos); Cm = Comarna (comună); Cr = Cristești (comună); Cs = Costuleni (comună); Ct = Cotnari (comună); E = Erbiceni (comună); Ft = Fîntînele (sat, com. Focuri); F = Focuri (comună); G = Goești (sat, com. Lungani); Gb = Gorban (comună); Gr = Grozești (comună); Hl = Helești (comună); H = Holboca (comună); LJ = Larga Jijia (sat, com. Movileni); Lt = Liteni (sat, com. Belcești); M = Măcărești (sat, com. Prisecani); MK = Mihail Kogălniceanu (sat, com. Țigănași); Mj = Mînjești, (sat, com. Mogoșești); Mg = Mogoșești (comună); Mr = Moreni (sat, com. Prisecani); Mș = = Moșna (comună); Mț = Moțca (comună); Os = Osoi (sat, comuna Comarna); O = Oțeleni (comună); Ps = Pașcani (oraș); Pl = Podul Iloaiei (comună); PS = = Poiana de Sus (sat, comuna Țibana); Pn = Poieni (sat, com. Schitu-Duca); P = Popești (comună); Pr = Prisecani (comună); Pt = Potîngeni (sat, com. Movileni); R = Ruginoasa; SD = Schitu Duca (comună); Sc = Sculeni (sat, com. Victoria); S = Sinești (comună); St = Strunga (comună); Ș = Șcheia (comună); Șp = = Șipote (comună); T = Tansa (comună); TF = Tîrgu-Frumos (oraș); Td = Todirești (comună); Tr = Trifești (comună); Ț = Țibănești (comună); Vn = Vînători (sat, com. Popricani); Vl = Vlădeni (comună); V = Voinești (comună); U = Uda (sat, com. Tălăruși).

[6] Margareta Purcar-Guțeilă, *Porecle (comuna Simișna, raionul Dej, regiunea Cluj)*, LL, 14, 1967, p. 148.

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

*

1. Particularitățile fizice sînt oglindite prin următoarele porecle și supranume:
*Babána:* „Îi mare și grasă" (A, M, Pr, Mg, TF)[7]
*Balána:* „Are fața albă și părul galben" (Ct, B, Ne, Td)
*Balánca:* „Are părul galben" (Mg)
*Bălănoáia:* „Albă la față" (Gr, A, Ct, Cm, Pș, Pl, S, Ț)
*Bîlbîita:* „Sî bat dracii la gura ei" (MK, în toate localitățile)
*Bleága:* „Are urechile blegi" (Sc, Ft, Gb, H)
*Boáța:* „Îi mititică" (Mr, Bd, Lt, Pt)
*Boțoloánca:* „Îi rotundă, mititică și grasă, ca un boț de mămăligă", (CC, Bș, BU, F)
*Buzáta:* „Are buzele mari" (Șp, în toate localitățile).
*Buzîloáia:* „Bărbatul ei parcă-i Gerilă din poveste, așa buzoaic are. I-am zis și ei tot așa" (F); „are buze mari" (MK, Mș)
*Chioára:* „Nu vede bine" (CM, O, SD)
*Ciolánica:* „Toată-i numai ciolane" (Cs, U)
*Ciolănoása:* „Îi tare slabă" (B, Hl, MT, Ș, T)
*Ciúnga:* „N-are o mînă" (Tr, A, Br, Cp, G)
*Ciúnta:* „Îi șchioapă" (Pl, E, Gb)
*Ciuntoáia:* „Șchiopătează" (LJ, M, PS, Pr, R)
*Ciupíta:* „Îi ciupită de varsat" (Td, Sc, TF)

*Cîrna:* „Are nasu-n vînt" (MK, în toate localitățile)
*Cîrnicioásа:* „Are nasul strîmb" (CC, Ct, G, H, Ps, S)

*Cîșa:* „N-are un deget la o mînă" (P5, în toate localitățile)
*Cloánța:* „Îi bătrînă și are dinții ca la greblă" (Ct, Gr, SD)
*Cotoroánța:* „O babă urîtă și bătrînă" (U, Bș, Bo, Mș)
*Cracanáta:* „Merge cu picioarele-n praștie" (MK, în toate localitățile)
*Doápa:* „O femeie mititică" (Mr, Cr, E, Mj)
*Doápsa:* „Mititică și grasă" (Gr, Bh, Ci, Cm, Pl)

*Fîrna:* „Vorbește pe nas" (CC, BU, Cp, C)
*Fîrnîila:* „Vorbește pe nas" (Cm, în toate localitățile)
*Fripta:* „Îi friptă pe-o mînă" (MK, Bd, G, Mg)
*Găspăríța:* „Îi țîgancă tare" (cf. *găsper* și *găspar* = țigan)
*Ghebănoáia:* „Are gheb în spate" (H, B, F)
*Gheboása:* „Merge gheboasă" (PS, în toate localitățile)
*Gîtlána:* „Are gîtul lung și subțire" (Pt, Cm, F)
*Gîtlănoáia:* „Îi cu gîtu tare lung (Cm, Pn, S, T, Vl)
*Gușáta:* „Are început de gușă" (Vn, Bd, C, M)

*Hîrca:* „Îi rea și zgîrcită" (O, Sc, Ș, Td)
*Hoápsa:* „Îi slabă" (Gr, Cs, H, HK, T)
*Hodoroágа:* „Îi slabă și neputincioasă" (Vl, Cm, Mș, PS)
*Leápa:* „Merge trîntind picioarele; lepăie la mers" (Gb, B, SD)
*Lúnga:* „O femeie înaltă și cam slabă" (P, C, M, Pr)
*Mărunțica:* „Îi mititică dar harnică" (R, Cs, Pt, St)
*Măsăloása:* „Are dinți mari" (TF, Ft, Mș)
*Múta:* „Vorbește rău" (G, Pn, Tr, Vl, U)
*Mutulica:* „O femeie mititică care nu poate să vorbească (CM)
*Neágra:* „Îi tare neagră la față" (Hg, în toate localitățile)
*Pastárea:* „Îi slabă și subțirică" (St, Bn, F, Mț, VI)

[7] Explicațiile sînt date de informatorul primei localități, celelalte urmînd ordinea alfabetică. În cazul cînd porecla are mai multe semnificații, vom semnala acest lucru, iar explicațiile ne vor aparține.

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

*Róșa:* „Are pistrui pe față" (C, PI, TF)
*Roșoáia:* „Are părul roșu" (Mg, CH)

*Scíndura:* „Îi slabă ca o scîndură" (O, în toate localitățile)
*Scîndurica:* „Îi o femeie mitică și slabă tare" (A, CC)
*Scúrta:* „O femeie mică" (Gb, Mg, Pt, Vl, U)
*Scurtánica:* „Îi mititică" (O)
*Súrda:* „Nu aude de loc" (H, în toate localitățile)
*Surdoáia:* „Îi fudulă de urechi" (Mș, Bh, Cm)
*Șchioápa:* „Își tîrîie un picior" (Gr, în toate localitățile)
*Șoánta:* „Îi șchioapă" (O, Bd, B, Ch)
*Spánchea:* „Sî uită cu ochii rău" (Bo, Mj, Mș)
*Tálpa:* „Îi cu picioarele tare mari la talpă" (E)
*Talúța:* „Tare-i grasă" (Lt, Ci, M, P, O, Ț)
*Tartáca:* „Are capul mare" (Gb, Pt, Td, Vl)
*Túrta:* „O femeie slabă" (Bh, MK)
*Turtița:* „Femeie slabă" (Bd, Mg, U)
*Túrtița:* „O femeie cu spatele tare mare" (Cr, Os)
*Țîgánca:* „Îi neagră" (F, O, Pr, R, SD, Ș, Tr)
*Urechéta:* „Are urechile mari și blegi" (Cp, H, V, Vn)

Poreclele și supranumele care se dau după anumite defecte și particularități fizice se pot grupa în două mari categorii:

a) Cele mai multe denumesc defectul în mod direct: *Chioara, Gheboasa, Surda, Șchioapa* ș.a.

b) Denumirea unei părți a corpului devine denumirea unei persoane: *Gîtlana, Talpa, Urecheta.*

2. Poreclе și supranume ce ilustrează particularități psihice, obiceiuri și deprinderi:

*Bíja:* „Spune așa la copii, ca să fie cuminți" (Cr)
*Boáca:* „Îi tare de cap" (Cs, Mg, PI)
*Cícîita:* „Face lucrul tare încet" (Bu, în toate localitățile)
*Cucoána:* „Îi tare fudulă" (St, G, Gb, Ps, PI, VI)
*Gúdra:* (cf. *gúdră)* „Face tot ce-i rău și pe urmă tace ca peștele. Se face niznai" (B).
*Habucița:* (cf. *habúc, hapùc)* „Stă toată ziua degeaba" (Ft)

*Hîra:* „Tare-i guralivă" (C, Lt, Mr)
*Hoánghina:* „O femeie tăcută și morocănoasă" (Lt, Mg)
*Liánca* (cf. *leáncă):* „Îi îmbrăcată tot timpul cu haine rupte" (Gb)
*Limbúța:* „Îi spurcată la gură" (Bl, Br, Cm, G)
*Lóla:* (cf. *lólă)* „Umblă ruptă și urît îmbrăcată" (B)

*Nițíca:* (cf. *niță)* „Se poartă cu părul scurt" (Cr)
*Puchenița:* „Are puchini la ochi" (Cp, Cr, E, Gr)
*Puchiána:* „De cînd o știe lumea umblă murdară și cu puchini la ochi" (B, MK, Os, R)
*Tololoáia:* (cf. *tolóloi)* „Cînd te-ntîlnește, te ține de vorbă toată ziua" (Cm)
*Túrta:* „Cînd era mititică și-o întrebai ce-a mîncat zicea *turtă*" (Gr)

3. Poreclele și supranumele provenite de la nume de plante și animale vizează de obicei un defect fizic (*Ráța* = femeie care merge rău; *Moníța* = o femeie urîtă; *Scrumbía* = o femeie slabă) sau o trăsătură morală *(Vípera* = femeie rea; *Berbecíța* = femeie proastă; *Mîța, Vúlpea* = femei lingușitoare).

Majoritatea însă au diverse înțelesuri (ex. *Peștioáica* = femeie tăcută (Vn), femeie care prinde pește (S); *Músca* = femeie vorbăreață (Mg), femeie destrăbă-

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

lată (O)), și dificultatea constă în precizarea caracterului ironizat. De aceea le enumerăm :

*Aricița :* (Ft, Pr, R)
*Baléna :* (în toate localitățile anchetate)
*Berbecița :* (H, S, Vn)
*Boboáca :* (Ch, Hl, T)
*Bostănoáia :* (Cm, H, U)
*Broásca :* (Cr, Ps, Sp, Ț)
*Broscúța :* (A, Mț, R, St, Vl)
*Cápra :* (A, Mț, R, St, Vl)
*Cartóia :* (Gr, Os, Pt)
*Cămíla :* (Sp, Tr)
*Căpriția :* (MK, S, St)
*Cățáua :* (în toate localitățile)
*Chersăciția :* (Pr, Pt, Sd)
*Chipărúșa :* (Lt, Hl, Mg)
*Cioára :* (MK, S, St)
*Cîrlănoáia :* (MK)
*Clóșca :* (M, P, Pr)
*Colbeciția :* (Cm, Mr, O)
*Cucoșoáia :* (Vn, U)
*Cuculeásа :* (Sc)
*Cucuveáuca :* (B, CC, G)
*Cùrca :* (Mj, PI, St)
*Curcudeloáia :* (Mr)
*Fasóla :* (Mj, MK, V, Vn)
*Gáița :* (Gb, Hl, Șp)
*Găina :* (Bh, Bd, B, Cm, TF)
*Găinúța :* (C, Ci, LJ, M, Os, Td)
*Hulubița :* (F, M, Mș)
*Iepuroáica :* (A, Bd, Ch, St, Vn)
*Jderoáia :* (Ps, U)
*Miérla :* (Ft, F, H)

*Míța :* (Cr, H, Pr)
*Moniția :* (LJ, M, R)
*Músca :* (Mg, O, S)
*Pájura :* (CC)
*Pérja :* (Cr, Ch, C)
*Perjulica :* (Gr, Mj, St)
*Peștioáica :* (S, Vn)
*Pichirea :* (Ch, H, Td)
*Ráța :* (Mg, TF)
*Rățúșca :* (Bo, Cs, E, Lt, R)
*Rîndunica :* (Pr)
*Scrumbia :* (Mr, St)
*Șărpoáica :* (TF, Vl)
*Șoriciția :* (Ct, F, Mr, Pr)
*Túriția :* (G)
*Veveriția :* (St)
*Vípera :* (G, R, Vl)
*Vrăghioáia :* (Br)
*Vúlpea :* (C, Cm, H, Vl)

Unele porecle și supranume din categoriile discutate pînă acum sînt derivate :

a) de la substantive, cu ajutorul unor sufixe augumentative sau diminutivale : *ca : Ciuboțica*

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

*Lingurica*
*Mujerica*
*Scindurica*
*Șopîrlica*
— *iță*: *Căpriță*
*Corniță*
*Guriță*
*Muriță*
*Turțiță*
— *oaia*: *Linguroáia*
*Pichiroáia*
*Strâchinoáia*
— *uța*: *Broscúța*
*Găinúța*
*Mierlúța*
— *ușca*: *Rățușca*
b) de la adjective:
— *ica*: *Mărunțica*
*Mititica*
*Mululica*
*Scurtănica*
— *uța*: *Blegúța*
*Gălbănúța*
c) de la verbe:
*Bîlbîita*
*Firnîita*
*Turtita*

4) Poreclele și supranumele care provin de la cuvinte care indică o îndeletnicire sînt rare și se dau, de obicei, după cuvîntul ce numește ocupația bărbatului sau a tatălui. Astfel, avem: *Butnăriță*, „Barbatul îi butnar" (Ct), *Chelăriță*: „Bărbatul femeii jupește în sat miei și viței" (Hl, Mg), *Croitoriță*: „Bărbatul îi croitor" (Bș); *Găzăriță*: „Bărbatul vinde numai gaz la cooperativă" (Cm, Mg), *Morăriță*: „Tatul femeii a fost morar" (Cr, Ft, Mg), *Muzîcánta*: „Barbatul îi lăutar" (A).

Alteori ele poartă denumirea unui obiect folosit în munca bărbaților *(Ciubóta*; CM, F, Mg), *Răspa* (B), *Trișca* (Hl), și numai foarte puține sînt proprii îndeletnicirii femeilor: *Croitoreásа* (R), *Sumănăriță* (CC). Acestea din urmă se atribuie după ocupația reală, iar altele sînt date fără ca persoana în cauză să fi avut vreodată această îndeletnicire, devenind ironice: *Brutăriță* (Cp), *Doftoriță* (Br, B, Ci), *Profisoára* (Ct, Ps, Ș).

Uneori, destul de rar însă, porecla este dată femeii pentru că și ea cunoaște meseria respectivă: *Stupăriță* (Mj).

5. În cazul poreclelor și supranumelor care-și au originea în felul de a vorbi al oamenilor semnalăm trei cazuri:

a) Folosirea unor cuvinte regionale, străine graiului din localitatea respectivă:
*Găvănoáia* (cf. *găván)* „La aceea de chisat usturoi, bărbatu-său îi zicea *gavan*. Ei i-am zis *găvănoaia*" (Cm).
*Slána*: „La slănină îi zice slană" (Gr).

b) Pronunțarea necorectă a unor cuvinte:
*Catóflea (< cartof)*; (Bh).
*Otoroáca*: „Bărbatu-său avea o căciulă mare. Ea zicea că are-n cap otoroacă, nu oboroacă" (E).
*Prișpa* (pentru *prispă)* (Gr).

c) Repetarea unor cuvinte sau formule stereotipe:
*Dihăisa*: „Cînd merge cu carul zice la boi *dihăisa*" (Ch).
*Cîpîita*: „La două-trei cuvinte spune *cî, pî*" (Ct).
*Bu*: „Fiecare propoziție o începe cu *bu*" (C).

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

6) Asemănări cu alte persoane:

*Básta:* (Asemănare cu G. Basta, datorită răutăţii). „La şcoală i-a zis domnul aşa, după ce-am făcut lecţia cu Mihai Viteazul, şi aşa i-a rămas".

*Ivănuşcoáia:* „După o babă, a lui Ivănuşcă, care era beţivă" (E).

*Smărăndiţa popii:* „I-am zis de la şcoală, după ce am învăţat o poveste c-o fată obraznică şi sfrijită" (B).

*

În formarea poreclelor şi supranumelor feminine se procedează în două feluri:

I. Poreclei şi supranumelui masculin i se adaugă un sufix feminin.

În antroponimie, problema formării femininelor de la masculine a fost tratată sumar şi cercetătorii se refereau doar la numele de familie şi prenume.

Şt. Paşca discuta despre sufixele *-oaia, -oaica* şi *-easa*[8], iar acad. Al. Graur[9] amintea numai pe *-easa* şi *-oaia* în formarea numelor de familie feminine de la masculine.

Mai recent El. Ciobanu[10] şi Aurelia Stan[11] au extins cercetarea, ajungînd la rezultate interesante.

În cazul supranumelor şi poreclelor feminine, formarea lor de la cele masculine este un caz frecvent. Procedeul, la origine foarte vechi, a dispărut treptat, mai ales în cazul formării numelor de familie, dar s-a păstrat la prenume, porecle şi supranume.

Sufixul se adaugă direct formei consonantice a poreclei sau supranumelui masculin, sau temei acesteia.

Iată cele mai caracteristice sufixe, proprii acestor formaţii, în ordinea lor alfabetică:

*-a*

*Babána* (< *Babán*; A, M. Pr, Mg, TF)
*Berbeáca* (< Berbec; S)
*Berhána* (< Berhan; Mr)
*Boţolána* (< Boţolan; Cr)
*Ciolána* (< Ciolan; Hl)
*Goldána* (< Goldan; Cs)
*Stána* (< Stan; R)

*-ca* (bulg. -ka)

*Balánca* (< Balan; Mg)
*Blehánca* (< Blehan; C)
*Burdîhánca* (< Burdîhan; Mr)

*-easa* (lat. issa-)

*Berbeceásа* (< Berbecu; Cp)
*Buduleásа* (< Budulea; Mg)
*Chelăreásа* (< Chelaru; Bş)
*Cîrnăţăreásа* (< Cîrnăţaru; CM)
*Colbeceásа* (< Colbec; Lt)
*Croitoreásа* (< Croitoru; R)
*Gămăneásа* (< Gaman; Bd)
*Sumănăreásа* (< Sumănaru; Ş)
*Şoriceásа* (< Şoarec; Ţ)

[8] Şt. Paşca, *op. cit.*

[9] Al. Graur, *Glosar din comuna Reviga* (Ialomiţa) BIFR, V, 1938, p. 156—179.

[10] El. Ciobanu, *Observaţii asupra formării numelor de familie feminine de la masculine*, în *Studii şi materiale privitoare la formarea cuvintelor în limba română*, I, 1959, p. 137—143.

[11] A. Stan, *Contribuţii la studiul prenumelor feminine din Valea Bistriţei — Bicaz*, CL, VI, 1961, nr. 2, p. 383—395.

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

*-eta*

*Babanéta* ( < Baban ; TF)
*Cornéta* ( < Cornu ; PI)
*Cucuéta* ( < Cucui ; Bș)

*-ica*

*Ciolănica* ( < Ciolan ; Cs, U)
*Motănica* ( < Motan ; Vn)
*Scurtănica* ( < Scurtan ; O)

*-iță* (de origine slavă)

*Bursuciță* < Bursuc ; B)
*Chelăriță* ( < Chelaru ; MK)
*Chișlegiță* ( < Chișleag ; G)
*Ciocălăiță* ( < Ciocălău ; Cm)
*Croitoriță* ( < Croitoru ; Bș)
*Colbeciță* ( < Colbec ; Cm)
*Dăscăliță* ( < Dascălu ; C)
*Găinăriță* ( < Găinaru ; Mj)
*Găzăriță* ( < Gazaru ; Cm)
*Ghermăniță* ( < Gherman ; Cp)
*Lăptăriță* ( < Lăptaru ; CM)
*Morcoviță* ( < Morcov ; Gr)
*Șoriciță* ( < Șoric ; TF)
*Văcăriță* ( < Vacaru ; Bș)

*-oaia* (lat. *-onea*)

*Bostănoáia* ( < Bostan ; Cm, H, U)
*Chiperoáia* ( < Chiper ; Cr)
*Chiriloáia* ( < Chirila ; G)
*Ciuntoáia* ( < Ciungu ; MK)
*Cucoșoáia* ( < Cucoș ; Vn, U)
*Ghebănoáia* ( < Ghebán ; H)
*Hartalanoáia* ( < Hartalan ; B)

*-oaica* (Sufix compus din *-oaia* + *-ca*)

*Bostănoáica* ( < Bostan ; SD)
*Cerboáica* ( < Cerbu ; Pn)
*Cucoșoáica* ( < Cucoșu ; Lt)
*Drăcoáica* ( < Dracu ; C)
*Lupoáica* ( < Lupu ; Ci)
*Nemțoáica* ( < Neámțu ; PI)
*Trifănoáica* ( < Trifan ; B)
*Șărpoáica* ( < Șărpi ; TF)

*-oasa*

*Bostănoása* ( < Bostan ; LJ)
*Buricoása* ( < Buric ; Ch)
*Ciolănoása* ( < Ciolan ; B)
*Motănoása* ( < Motan ; Bș)
*Mucoása* ( < Mucosu ; Mj)

*-uța*

*Cheptúța* ( < Cheptu ; Hl, Mj, S)
*Dudúța* ( < Dud ; Lt)
*Stănúța* ( < Stan ; Mg, Șp)

II. Al doilea procedeu de formare a poreclelor și su
constituie acela prin care la prenumele feminin se adaug
mele soțului sau părinților, în genitiv, cu articolul enclitic

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

Pentru perioada dinainte de căsătorie semnalăm următoarele cazuri:

1. Prenumele feminin + porecla sau supranumele tatălui în genitiv cu articolul proclitic:

*Ileana lui Tăcútu* (A)
*Varvara lui Bolgrós* (VI)
*Maria lui Izmănă* (T)
*Maria lui Bólilea* (Os)
*Paraschiva lui Motán* (Pt)

2. Prenumele feminin + porecla sau supranumele tatălui în genitiv cu articolul enclitic:

*Eugenia Rățóiului* (Mg)
*Profira Pórcului* (Bș)
*Maria Cînelui* (CC)

3. Prenumele feminin + porecla sau supranumele mamei în genitiv:

*Elvira Gheboásei* (Ct)
*Valeria Cîșei* (Bh)
*Maria Friptei* (Cp)
*Marghioala Tasíei* (Hl)
*Ileana Căprei* (Mg)

4. Uneori, porecla feminină este însoțită de porecla sau supranumele tatălui, dar numai în cazul cînd în sat există două femei cu aceeași poreclă:

*Fripta lui Spînu — Fripta lui Gogu* (B)
*Țurița lui Dascălu — Țurița lui Bădoi* (Mg)
*Bleaga Cucoșului — Bleaga Mînzului* (Ci)

În general, după căsătorie se păstrează porecla sau supranumele inițial. Cînd acesta nu a existat, se trece la crearea unuia nou, după următoarele criterii:

1. Prenumele feminin + porecla sau supranumele soțului în genitiv cu articol proclitic:

*Maria lui Grosu* (E)
*Catinca lui Țăpoi* (M)
*Ileana lui Ghinel* (TF)

2. Prenumele feminin + porecla sau supranumele soțului în genitiv cu articol enclitic:

*Ileana Gînsacului* (Mș)
*Tasia Șoarecului* (U)
*Rodica Guzganului* (T)

3. Porecla sau supranumele feminin + porecla sau supranumele soțului:

*Țîganca lui Bortă* (LJ)
*Cățeaua lui Curmei* (Mg)

4. Cînd porecla sau supranumele femeii este format din prenumele feminin + porecla sau supranumele mamei în genitiv, prenumele dispare, iar locul lui este luat de al doilea termen trecut la nominativ, căruia i se adaugă porecla sau supranumele soțului în genitiv:

*Ileana Curcii* > *Curca lui Nebunu* (Mj)
*Valeria Gheboasei* > *Gheboasa lui Tanacu* (Bd)

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)

*Concluzii :*

1. În cadrul poreclelor și supranumelor feminine impresionează mulțimea derivatelor. Avem în primul rînd o derivare de la substantive și adjective feminine și o alta de la porecle și supranume masculine.

2. Faptul că predomină poreclele și supranumele care denumesc particularități fizice — exprimate direct sau prin mijlocirea numelor de plante sau animale — dovedește caracterul concret al denominației populare.

3. Supranumele și poreclele sînt importante datorită particularităților lor fonetice și lexicale proprii graiului din satul sau regiunea respectivă.

4. Ele sînt moștenite, se transmit de la o generație la alta și uneori devin chiar nume de familie.

5. De la aceeași poreclă și supranume masculin derivă mai multe porecle și supranume feminine (Ex. *Ciolan* > *Ciolana, Ciolăneasa, Ciolănoaia, Ciolănica).*

BDD-A1544 © 1969 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:43:12 UTC)